

บทที่ 3

ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ

สมาคมประชาชาติเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1967 หลังการลงนามร่วมกันในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ระหว่างประเทศภาคี 5 ชาติ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย อาเซียนโดยส่วนรวมมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ มีประชากรอาเซียนทั้งหมดประมาณ 270 ล้านคน ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) คิดเป็นมูลค่าประมาณ 193,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การค้าระหว่างประเทศทั้งสินค้าและบริการมีมูลค่าประมาณ 170,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ¹ รายได้ประชาชาติของแต่ละประเทศอยู่ในระดับกลาง และมีขนาดกิจกรรมระหว่างประเทศค่อนข้างมาก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกมีอัตราสูงอยู่ในช่วงร้อยละ 5 ถึง 9 ตั้งแต่ปี 1970 - ปัจจุบัน (ยกเว้นปี 1982) เพราะผลจากการมุ่งส่งเสริมการส่งออกและการออมสูง นอกจากนั้นการที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นก็มีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศที่ส่งออกน้ำมันอย่างเช่นอินโดนีเซียและมาเลเซียดีขึ้น

การที่อาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตในระดับที่น่าพอใจตลอดมาไม่ได้หมายความว่าอาเซียนจะไม่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อาเซียนยังมีปัญหาขั้นพื้นฐาน 2 ประการที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายพัฒนาประเทศ คือ

1. ความต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับสินค้านำเข้าต่าง ๆ
2. ความต้องการที่จะยกระดับการครองชีพและการจัดการจ้างงานให้แก่ประชาชน

1

Asian Development Bank, Key Indicators of Developing Member Countries of ADB, Vol. XIV, April 1983, p.27.

ปัญหาขั้นพื้นฐาน 2 ประการนี้ ทำให้ประเทศในอาเซียนดำเนินนโยบาย มุ่งส่งเสริมการส่งออกและพัฒนาอุตสาหกรรม ในลักษณะต่างกันแต่สภาพเศรษฐกิจจะ เอื้ออำนวย

1. ลักษณะเศรษฐกิจทั่วไปของอาเซียน

1.1 ประชากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

จำนวนประชากรในประเทศอาเซียนมีจำนวนแตกต่างกันมาก คือ สิงคโปร์มีประชากร 2.5 ล้านคน อินโดนีเซีย 155 ล้านคน ฟิลิปปินส์และไทยมี จำนวนประชากรใกล้เคียงกันคือประมาณ 50 ล้านคน และมาเลเซียมีประชากร ประมาณ 14 ล้านคน (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

อาเซียนมีอัตราการขยายตัวผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GNP) อยู่ในระดับสูงตลอดช่วงทศวรรษ 1970 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงครึ่งหลัง ทั้ง ที่ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตการณ์น้ำมัน เศรษฐกิจตกต่ำและการเสียเปรียบทางการ ค้า

ความสามารถในการบริหารเศรษฐกิจกับความสำเร็จในการคุม อัตราเพิ่มของประชากร ทำให้รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคนในอาเซียนเพิ่มขึ้นตลอด ระหว่างปี 1960-1981 พิจารณาจากรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคน ประเทศอาเซียน จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (ยกเว้นสิงคโปร์)

ตารางที่ 1 ASEAN: Basic Economic Data

Country	Area (Square kilometers)	Population (Million)	Real GDP growth (z)	GDP per capita at current market prices (US\$)
INDONESIA	1,904,345			
1970		117.47	7.5	74
1977		133.94	8.9	323
1978		136.63	7.7	247
1979		139.38	6.3	333
1980		147.49	9.9	457
1981		151.03	7.6	500
1982*		154.66	-2.5	-
1971-1975			7.9	
1976-1980			7.9	
MALAYSIA	330,434			
1970		10.40	6.3	334
1977		12.57	7.8	1,090
1978		12.96	6.6	1,266
1979		13.30	9.2	1,547
1980		13.55	7.8	1,737
1981		13.80	6.9	1,728
1982*		14.10	4.6	1,862
1971-1975			7.3	
1976-1980			8.6	
PHILIPPINES	300,000			
1970		36.68	4.3	190
1977		44.67	6.0	475
1978		45.89	5.9	531
1979		47.10	6.9	638
1980		48.32	5.0	723
1981		49.53	3.8	756
1982*		50.74	-2.6	-
1971-1975			6.1	
1976-1980			6.3	
SINGAPORE	616			
1970		2.07	13.7	916
1977		2.33	7.9	2,928
1978		2.35	8.6	3,473
1979		2.38	9.4	3,840
1980		2.41	10.3	4,454
1981		2.44	9.9	-
1982*		2.47	5.0	-
1971-1975			9.6	
1976-1980			8.7	
THAILAND	542,373			
1970		36.37	6.9	180
1977		43.44	7.2	437
1978		44.46	10.1	511
1979		45.46	6.1	590
1980		46.46	5.8	705
1981		47.49	7.6	725
1982*		48.49	4.5	-
1971-1975			6.3	
1976-1980			7.6	

ที่มา : Asian Development Bank, Key Indicators of Developing Member Countries of ADB. V.XIV, April 1983, and country sources.

หมายเหตุ * = estimated figure.

1.2 โครงสร้างการผลิตTable 2: Production Structure of ASEAN Economies

	Distribution of Gross Domestic Product (Per Cent)							
	Agriculture		Industry		Manufacturing		Services	
	1960	1981	1960	1981	1960	1981	1960	1981
Indonesia	50	24	25	42	..	12	25	34
Malaysia	36	23	18	36	9	18	46	41
Philippines	26	23	28	37	20	25	46	40
Singapore	4	1	18	41	12	30	78	58
Thailand	40	24	19	28	13	20	41	48

.. negligible.

Source: World Bank, World Development Report 1983.

โครงสร้างการผลิตของอาเซียนตามที่แสดงในตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า นอกจากสิงคโปร์แล้วนั้นมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยผลิตสินค้าเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ หันมาพัฒนาการผลิตในภาคอุตสาหกรรมกันมากขึ้น ซึ่งทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุจากปัจจัยสำคัญ ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในรูปของทรัพยากร (resource endowments) การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าในตลาดโลก กลไกของตลาด และนโยบายของรัฐบาล นอกจากสิงคโปร์แล้วรูปแบบของทรัพยากรของประเทศอาเซียนส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรทางด้านการเกษตร ดังนั้นจึงมีผลผลิตในภาคเกษตรกรรมมาก แต่ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นในต้นทศวรรษ 1970 ทำให้โครงสร้างรูปแบบของผลผลิตของอินโดนีเซียเปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งมาเลเซียด้วย กล่าวคือหันมาเน้นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่วนฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ก็ขยายตัวทางด้านสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรม เป็นการขยายตัวในอัตราสูง ทิศทางจากตาราง

ที่ 2 จะพบว่าอัตราการขยายตัวภาคเกษตรกรรมของประเทศอาเซียนลดลง ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และภาคบริการของประเทศต่าง ๆ มีสัดส่วนเฉลี่ยในช่วงร้อยละ 34-48 ในปี 1981 ยกเว้นสิงคโปร์ซึ่งมีสัดส่วนของภาคบริการลดลงอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ 78 เหลือ 58 แสดงว่าสิงคโปร์ได้เปลี่ยนบทบาทจากประเทศที่เคยมุ่งทำธุรกิจแลกเปลี่ยนซื้อขาย (entrepot economy) มาทำการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมด้วยตนเอง

1.3 ดุลการค้าและดุลการชำระเงิน

เนื่องจาก เศรษฐกิจของอาเซียนมีลักษณะ เป็น เศรษฐกิจแบบ เปิด การเคลื่อนย้ายเข้าออกของการเงินและการค้าจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลของแต่ละประเทศในอาเซียนจึงให้ความสำคัญกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรักษาดุลการชำระเงินของประเทศ เช่น ดุลการค้า เงินทุนจากต่างประเทศ หนี้ต่างประเทศและระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายในประเทศ

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียมีดุลการค้าเกินดุลตลอดช่วงทศวรรษ 1970 ในขณะที่ประเทศอาเซียนอื่น ๆ อยู่ในภาวะขาดดุลมาโดยตลอด ที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันและสินค้าขั้นปฐม ซึ่งเอื้ออำนวยต่อเศรษฐกิจของอินโดนีเซียและมาเลเซียแต่ไม่เอื้ออำนวยต่อเศรษฐกิจของไทยและฟิลิปปินส์

อาจกล่าวได้ว่าดุลการค้าของอาเซียนมีความไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงไปตามการเคลื่อนไหวของราคาสินค้าในตลาดโลกอย่างมาก

การขาดดุลในบัญชีเดินสะพัดของสมาชิกมักจะอาศัยการแก้ไขโดยการเคลื่อนย้ายทุนในรูปของการลงทุนโดยตรงและทุนประเภทอื่น ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว สิงคโปร์และมาเลเซียมีการลงทุนจากต่างประเทศทั้งในรูปของการลงทุนโดยตรง (direct investment) และการลงทุนในหลักทรัพย์ (portfolio investment) ดังนั้นความจำเป็นในการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศจึงไม่ค่อยมี

ตารางที่ 3 ASEAN: Data Relating to International Finance

Country	Current Account Balance of the Balance of Payments (US\$ Mn)	Balance of Merchandise Trade* (US\$ Mn)	Cross International Reserves** (US\$ Mn)	Exchange Rate (National Currency Per US\$ at End of Period)	External Public Debt Outstanding, Disbursed Only (US Mn)
INDONESIA					(Rupiah)
1970	- 253	106	160	378.00	2,443.3
1977	- 50	4,623	2,509	415.00	11,658.3
1978	-1,414	4,953	2,626	625.00	13,107.4
1979	+ 980	8,388	4,062	627.00	13,233.4
1980	+2,863	11,074	5,392	626.75	14,940.4
1981	- 692	8,988	5,014	644.00	15,529.1
1982***	-2,199	2,234	3,145	692.50	
MALAYSIA					(Ringgit)
1970	+ 8	286	667	3.08	389.9
1977	+ 541	1,538	3,071	2.36	1,998.4
1978	+ 112	1,484	3,670	2.21	2,488.4
1979	+ 988	3,228	5,006	2.19	2,846.7
1980	- 354	2,138	5,755	2.22	3,103.4
1981	-2,287	190	5,024	2.24	4,627.3
1982***	-3,703	-1,028	4,045 (Nov.)	2.32	
PHILIPPINES					(Peso)
1970	- 30	- 186	255	6.44	633.2
1977	- 827	-1,143	1,654	7.37	2,938.1
1978	-1,171	-1,743	2,104	7.38	4,206.9
1979	-1,576	-2,004	3,120	7.41	5,133.1
1980	-2,051	-2,554	3,978	7.60	6,405.5
1981	-2,293	-2,824	2,859	8.20	7,387.6
1982***	-2,660	-2,805	2,574	9.17	
SINGAPORE					(Singapore \$)
1970	- 566	- 907	1,012	3.08	151.9
1977	- 323	-2,230	3,858	2.34	998.2
1978	- 618	-2,927	5,303	2.16	1,133.5
1979	- 899	-3,403	5,818	2.15	1,323.0
1980	-1,578	-4,623	6,567	2.09	1,320.0
1981	-1,749	-6,605	7,549	2.04	1,318.2
1982***	-	-7,377	7,633 (Sept.)	2.11	
THAILAND					(Baht)
1970	- 248	- 589	911	20.93	321.8
1977	-1,098	-1,125	2,209	20.40	1,066.4
1978	-1,153	-1,271	2,558	20.39	1,789.3
1979	-2,086	-1,860	3,103	20.43	2,701.0
1980	-2,078	-2,709	3,028	20.63	3,684.0
1981	-2,569	-2,900	2,722	23.00	5,169.2
1982***	-1,200	-1,770	2,676	23.00	

*Export F.O.B. minus import C.I.F.

**Gross reserves of monetary authorities comprising of SDRs, IMF Reserve Position, foreign exchange and monetary gold.

***Estimate.

ที่มา: As in Table 1.

ยกเว้นในกรณีเงินกู้ระยะยาวเพื่อการพัฒนาประเทศของมาเลเซีย¹ ส่วนฟิลิปปินส์ และไทยต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งประเภทระยะสั้นและระยะยาว และการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศโดยภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนโครงการต่าง ๆ และเงื่อนไขการค้าที่ขาดดุล อินโดนีเซียมีลักษณะบางประการ คล้ายคลึงกับประเทศไทยและฟิลิปปินส์คือ ต้องอาศัยเงินจากทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาวและการกู้ยืมของภาครัฐบาล เพื่อใช้เงื่อนไขการค้าดุลในบัญชีเดินสะพัด

การทำธุรกิจระหว่างประเทศ (international transaction) มีผลกระทบต่อฐานะเงินทุนสำรองของประเทศ สิงคโปร์และมาเลเซียมีเสถียรภาพด้านเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมากที่สุด นอกนั้นอีก 3 ประเทศประสบปัญหาด้านดุลชำระเงินตลอดมา อย่างไรก็ตามฐานะเงินสำรองของประเทศในอาเซียนโดยทั่วไป จัดได้ว่ามีความมั่นคง² เมื่อพิจารณาหนี้สาธารณะภายนอกหรือหนี้ต่างประเทศ (external public debt) ที่เห็นในตารางที่ 3 ประเทศที่มีหนี้ต่างประเทศมากที่สุดได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทย ประเทศที่มีหนี้ต่างประเทศน้อยที่สุดคือ สิงคโปร์ ดังนั้นนโยบายจัดการเกี่ยวกับหนี้ต่างประเทศดูเหมือนจะเป็นเรื่องสำคัญสำหรับอาเซียนในทศวรรษ 1980³

¹ Mohamed Ariff, Malaysia and ASEAN Economic Co-operation, Current Issue No.9 (Singapore : Institute of South-East Asian Studies, ASEAN Economic Research Unit, 1981), p. 5.

² World Bank, World Bank Report, 1983, p. 14.

³ ADB, op. cit., p. 62-64.

2. ประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจของอาเซียน

2.1 รูปแบบและทิศทางการค้า

Table 4: ASEAN: Commodity Composition of Exports and Imports
1972/73 and 1979/80
 (US\$ Mn and percentage)

SITC	Exports		Imports	
	1972/73	1979/80	1972/73	1979/80
0 Food and live animals	1,591 (15.3)	6,642 (11.5)	1,251 (11.0)	3,853 (8.1)
1 Beverages and tobacco	103 (1.0)	241 (0.4)	121 (1.1)	312 (0.7)
2 Crude materials, excl. fuels	3,645 (35.0)	12,098 (20.9)	855 (7.4)	3,047 (6.4)
3 Mineral fuel, etc.	2,053 (19.7)	19,122 (33.0)	1,152 (10.0)	9,709 (20.6)
4 Animal & vegetable oil & fats	427 (4.1)	2,796 (4.8)	86 (0.8)	474 (1.0)
5 Chemicals	166 (1.6)	1,231 (2.1)	1,133 (9.9)	4,664 (9.8)
6 Basic manufactures	1,198 (11.5)	5,378 (9.3)	2,443 (21.3)	7,647 (16.2)
7 Machinery & transport equipt.	686 (6.6)	6,110 (10.6)	3,629 (31.6)	14,140 (29.9)
8 Misc. manufactured goods	352 (3.5)	2,496 (4.3)	610 (5.3)	1,971 (4.2)
9 Goods not classified	189 (1.8)	1,782 (2.7)	209 (1.8)	1,426 (3.0)
(0 to 4) Primary	7,819 (75.1)	40,899 (70.6)	3,465 (30.2)	17,395 (36.8)
(5 to 8) Manufactures	2,403 (23.1)	15,215 (26.3)	7,815 (68.0)	28,422 (60.2)
(0 to 9) Total	10,411 (100.0)	57,896 (100.0)	11,489 (100.0)	47,242 (100.0)

Sources: U.N., Foreign Trade Statistics of Asia and the Pacific (various issues) and Statistics of Foreign Trade by Commodities.

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างการส่งออกและนำเข้าของ อาเซียนในปี 1972-73 และ 1979-80 ซึ่งพบว่า การส่งออกของอาเซียนแก่ตลาด โลกส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐม โดยคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ในด้านการนำเข้าสินค้าที่มีการนำเข้ามาากที่สุดในอาเซียนคือสินค้า อุตสาหกรรมคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 ของการนำเข้าทั้งหมด

พิจารณาเป็นรายประเทศ สินค้าออกของอินโดนีเซียส่วนใหญ่ยังคงเป็น สินค้าขั้นปฐม โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในหมวดสินแร่เชื้อเพลิง มาเลเซียส่งออกหมวด สินค้าขั้นปฐมและอุตสาหกรรม เป็นส่วนใหญ่ โครงสร้างการส่งออกของสิงคโปร์มีการ เปลี่ยนแปลงน้อยมาก โดยมีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในหมวดอุตสาหกรรม ไทยและ ฟิลิปปินส์สามารถส่งสินค้าหมวดอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียนคือญี่ปุ่น ประชาคมยุโรปและสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการส่งออกและการนำเข้า เนื่องจากความต้องการน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและวัตถุดิบจากอาเซียน และส่งออกสินค้าประเภททุนไปยังอาเซียน

ปริมาณการค้าระหว่างกันในอาเซียนกับมีอัตราส่วนที่น้อย ยกเว้นสิงคโปร์ ซึ่งมีการค้าระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันอยู่ในอัตราที่สูง

ตารางที่ 5 และ 6 แสดงให้เห็นถึงทิศทางการค้าทั้งสินค้าเข้าและสินค้า ออกของอาเซียนในปี 1980 ญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียนคือ 27% และ 22% ของสินค้าออกและสินค้าเข้าของอาเซียน รองลงไปได้แก่สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็น 17.2% และ 15.3% ตามลำดับ ประชาคมยุโรปเป็นประเทศคู่ค้าเป็น อันดับ 3 ประมาณ 13% ของสินค้าออกและสินค้าเข้า รวมปริมาณการค้าในประเทศ ย่านแปซิฟิกทั้งหมดแล้ว อาเซียนส่งสินค้าออกถึง 70% และนำสินค้าเข้าจากประเทศ แปซิฟิก 59% ส่วนการค้าระหว่างอาเซียนด้วยกันนั้นเป็น 17% ของสินค้าออกทั้งหมด ของอาเซียนและ 13% ของการนำเข้าทั้งหมด

2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรม

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นภาคอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่ใน

ตารางที่ 5 **ASIAN pattern of trade: Average exports and imports by regions**
(Selected periods, millions of US dollar)

	Intra-ASEAN		Intra-Pacific		EEC		Rest of the world		World	
	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports
Indonesia										
1965-1967	58	36	429	396	186	151	117	73	791	620
1971-1973	251	145	1 739	1 195	250	335	74	123	2 069	1 654
1977-1979	1 617	793	10 803	4 599	991	1 195	898	906	12 692	6 700
Malaysia										
1965-1967	329	208	826	611	213	295	193	225	1 232	1 131
1971-1973	535	275	1 409	1 159	433	402	305	293	2 146	1 854
1977-1979	1 548	877	5 638	4 156	1 513	1 058	1 027	786	8 179	6 009
Philippines										
1965-1967	7	51	678	685	118	131	47	108	843	923
1971-1973	26	63	1 129	1 060	170	211	49	175	1 948	1 446
1977-1979	174	313	2 710	3 504	710	686	280	1 107	3 699	5 237
Singapore										
1965-1967	401	424	609	846	127	205	271	203	1 007	1 251
1971-1973	683	945	1 663	2 751	385	560	467	450	2 515	3 760
1977-1979	2 488	3 788	7 023	9 680	1 371	1 563	2 215	2 560	10 610	13 802
Thailand										
1965-1967	144	40	391	595	105	210	149	210	645	1 015
1971-1973	216	51	779	1 042	192	316	188	256	1 159	1 615
1977-1979	736	341	2 537	3 505	1 014	825	725	1 397	4 276	5 728

Source: United Nations, Yearbook of International Trade Statistics, various issues; International Monetary Fund, Direction of Trade, various issues.

ตารางที่ 6 ASEAN pattern of trade: Shares of exports and imports by regions (selected periods, per cent)

	Intra-ASEAN		Intra-Pacific		EEC		Rest of the world		World	
	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports
Indonesia										
1965-1967	7.9	5.8	58.6	63.8	25.4	24.4	16.0	11.7	100	100
1971-1973	12.2	8.8	84.3	72.3	12.1	20.3	3.6	7.5	100	100
1977-1979	12.7	11.8	85.1	68.6	7.8	17.8	7.1	13.5	100	100
Malaysia										
1965-1967	26.7	18.4	67.1	54.0	17.3	26.1	15.7	19.9	100	100
1971-1973	24.9	14.9	65.6	62.5	20.2	21.7	14.2	15.8	100	100
1977-1979	18.9	14.6	68.9	69.2	18.5	17.8	12.6	13.1	100	100
Philippines										
1965-1967	0.8	5.5	80.4	74.2	14.0	14.2	5.6	11.6	100	100
1971-1973	1.9	4.3	83.8	73.3	12.6	14.6	3.6	12.1	100	100
1977-1979	4.7	5.9	73.3	66.2	19.2	13.0	7.6	20.9	100	100
Singapore										
1965-1967	39.8	33.9	60.4	67.5	12.6	16.4	26.9	16.2	100	100
1971-1973	27.2	25.1	66.1	73.2	15.3	14.9	18.6	12.0	100	100
1977-1979	23.4	27.4	66.2	70.1	12.9	11.3	20.9	18.5	100	100
Thailand										
1965-1967	22.3	3.9	60.6	58.6	16.3	20.7	23.0	20.7	100	100
1971-1973	18.7	3.2	67.2	64.6	16.6	19.6	16.2	15.9	100	100
1977-1979	17.2	6.0	59.3	61.2	23.7	14.4	16.9	24.4	100	100

Sources: แผนอัตรารายที่ 5

ปัจจุบัน เป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โครงการส่งเสริมการส่งออกที่ดำเนินอยู่ในอาเซียนด้วยการให้ผลประโยชน์และสิ่งจูงใจต่าง ๆ แก่ผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม เป็นโครงการที่มีขึ้นเพื่อให้เกิดการขยายตัวและการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันหลายประเทศในอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์ยังคงใช้นโยบายทดแทนการนำเข้าควบคู่กับการส่งเสริมการส่งออก เพราะต้องการที่จะประหยัดเงินตราจากต่างประเทศและที่สำคัญคือ ต้องการให้อุตสาหกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นในประเทศ ตามความเชื่อว่าประเทศที่จะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมได้จำเป็นต้องมีอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศของตัวเอง¹

แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะขยายบทบาทไปทั่วอาเซียน แต่อุตสาหกรรมแต่ละประเภทในภาคอุตสาหกรรมย่อมมีระดับการพัฒนาและวัตถุประสงค์ในการขยายตัวแตกต่างกัน เช่น อาจจะขยายตัวเพื่อการส่งออก และ/หรือ เพื่อตลาดภายในประเทศ ระดับความสำคัญของอุตสาหกรรมแต่ละหมวดสามารถพิจารณาได้จากโครงสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมดังแสดงในตารางที่ 7 อันพอจะสรุปเป็นรายหมวดได้ดังนี้

อาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ อุตสาหกรรมในหมวดนี้เป็นหมวดที่ใหญ่ที่สุดในทุกประเทศอาเซียนยกเว้นสิงคโปร์ สินค้าในหมวดนี้มีที่ผลิตเพื่อผู้บริโภคภายในประเทศและเพื่อส่งออก เช่น สินค้าอาหารกระป๋อง ผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก

สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ กิจกรรมในหมวดนี้รวมถึงการปั่นด้าย การทอ การฟอกย้อมและการทำเสื้อผ้าสำเร็จรูปในภูมิภาคนี้ ไทยเป็นผู้ผลิตที่ใหญ่ที่สุด และอินโดนีเซียขยายกำลังการผลิตในต้นทศวรรษ 1980 ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ยังต้องผลิตสินค้าสิ่งทอขึ้นต้นแข่งขันกับสินค้าเข้า แต่สำหรับสิ่งทอชั้นปลายได้พัฒนาถึงขั้น

1

Narongchai Akrasanee, ASEAN Economies and ASEAN Economic Cooperation (Philippines : The Asian Development Bank, 1984), p. 10.

ตารางที่ 7 Structure of ASEAN's Manufacturing Value Added, by Current Prices
(Percentage)

ISI	Industry	Indonesia		Malaysia		Philippines		Singapore		Thailand	
		1971	1978	1970	1980	1971	1977	1971	1980	1971	1980
31	Food, beverage and tobacco	54.6	33.8	33.7	33.3	40.1	39.8	10.0	5.0	39.7	29.0
32	Textiles and textile products	11.0	13.9	2.1	3.0	9.1	10.7	6.2	5.2	16.7	20.9
33	Wood and wood products	1.5	4.2	12.4	12.0	4.6	5.1	5.6	3.2	3.7	3.6
34	Paper and paper products	3.2	3.3	1.0	1.0	5.1	7.4	5.5	3.6	3.3	3.9
35	Chemicals	22.0	20.0	20.2	15.1	22.4	16.1	29.9	28.5	16.9	16.1
36	Non-metallic mineral	2.9	9.4	7.4	6.9	4.7	4.4	3.1	2.0	6.0	6.7
37	Basic metal industries	-	0.5	3.1	3.6	2.5	2.2	1.5	2.1	1.3	2.4
38	Metal manufactured products	4.6	14.5	12.8	12.8	11.1	14.1	34.9	48.9	10.1	14.9
39	Other manufactured industries	0.2	0.2	7.3	12.4	0.3	0.3	2.4	1.6	2.2	2.4
	Total manufacturing	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Sources: For Indonesia and the Philippines, United Nations, Yearbook of Industrial Statistics, 1978.
 Malaysia, Malaysia Cost Plan, 1981.
 Singapore, Singapore Yearbook of Statistics, 1980/81.
 Thailand, National Income of Thailand.

ปลายได้พัฒนาถึงขั้นส่งออกแล้ว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และไทยได้มีการส่งเสริมจริงจัง ในการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สัดส่วนของอุตสาหกรรมหมวดนี้เพิ่มขึ้นในทุกประเทศ ยกเว้นสิงคโปร์

ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ อุตสาหกรรมนี้รวมถึง การตัดไม้ การทำไม้แผ่น การทำไม้อัดและการแต่งหน้าไม้ เนื่องจากอินโดนีเซียและมาเลเซียยังมีป่าไม้อยู่มาก พัฒนาการของอุตสาหกรรมในหมวดนี้จึงมุ่งทุกขั้นตอน¹ ในฟิลิปปินส์มีป่าไม้ลดลง จึงพัฒนา อุตสาหกรรมไปในด้านการทำเครื่องใช้สำเร็จรูปและเฟอร์นิเจอร์มากกว่า ความสำคัญของ อุตสาหกรรมหมวดนี้เพิ่มขึ้นในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ แต่ลดลงในมาเลเซียและ สิงคโปร์ สำหรับไทยลดน้อยลงมาก

กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ สินค้าในหมวดนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ กระดาษแนวโน้มของการผลิตของประเทศต่าง ๆ นอกจากสิงคโปร์มุ่งผลิตเยื่อกระดาษ และกระดาษหนังสือพิมพ์แต่นอกจากฟิลิปปินส์แล้ว อุตสาหกรรมหมวดนี้ยังไม่มีมีความสำคัญ มากนัก

เคมีและผลิตภัณฑ์เคมี กิจกรรมที่รวมอยู่ในหมวดนี้มีดังนี้ เคมีภัณฑ์สำหรับ อุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์สำหรับยา ผลิตภัณฑ์น้ำมันขั้นต้น โรงกลั่นน้ำมัน พลาสติก และ ผลิตภัณฑ์ยางอุตสาหกรรมหมวดนี้มีขนาดใหญ่รองลงมาจากหมวดอาหาร เครื่องดื่ม แต่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มกลับลดลงในทุกประเทศ ในปัจจุบันยังไม่มีการผลิต เคมีขั้นพื้นฐานและเคมี ขั้นต้น (upstream petrochemicals) โรงกลั่นน้ำมัน เป็นกิจกรรมหลักในทุกประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ ส่วนมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย เป็นประเทศผู้ผลิตยางที่สำคัญของตลาดโลก นอกจากนั้น เคมีภัณฑ์ขั้นปลาย (downstream petrochemicals) และผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีคุณภาพ ได้มีการผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศในอัตราที่เพิ่มขึ้น

ผลิตภัณฑ์สินแร่โลหะ ผลิตภัณฑ์ที่สำคัญในหมวดนี้ได้แก่ ซีเมนต์ เซรามิก

1

Mohamed Ariff, op. cit., p. 11.

และสหพันธ์ ประเทศอาเซียนสามารถผลิตซีเมนต์พอใช้ในประเศ สำหรับอินโดนีเซีย และไทย ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด มีส่วนเกินในการส่งออก ความสำคัญของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นในสองประเทศดังกล่าวตั้งแต่ปี 1971 แต่ความสำคัญลดลงในประเทศอื่น

ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นพื้นฐาน เหล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุดในหมวดนี้ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์มีโรงงานเหล็กเต็มระบบ (integrated steel mills) ที่สามารถผลิตได้ทั้ง เหล็กแบนและ เหล็กท่อน (Flat and non-flat products) ส่วนไทยมีโรงงานเหล็กที่ผลิตได้เฉพาะ เหล็กท่อน แต่มีแนวโน้มที่จะมุ่งไปสู่การตั้งโรงงานเหล็กเต็มระบบในอนาคต นอกจากโรงงานเหล็กยังมีโรงงานถลุงแร่ดิบอยู่ในทุกประเทศยกเว้นฟิลิปปินส์ แต่ในอนาคตโรงงานถลุงสินแร่ต่าง ๆ กำลังจะเกิดขึ้น เช่น โรงงานถลุงดิบในฟิลิปปินส์ โรงงานถลุงสังกะสีในไทย และโรงงานถลุงอะลูมิเนียมในอินโดนีเซีย

การผลิตโลหะสำหรับอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมหมวดนี้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกประเทศ อุตสาหกรรมหมวดนี้ได้แก่ยานยนต์และอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องจักรประเภทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมในหมวดนี้แต่ละชนิดมีขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อนลิ่งคโปร้มุ่งผลิตชิ้นส่วนประกอบของเครื่องยนต์ โดยมีโครงการผลิตเครื่องยนต์บางประเภท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีโรงงานประกอบขนาดใหญ่ในประเทศไทย ในขณะที่มาเลเซียและฟิลิปปินส์กำลังจะก้าวไปเป็นอุตสาหกรรมเต็มระบบในระดับเดียวกับการผลิตในลิ่งคโปร้ เครื่องจักรที่ผลิตในภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรกลเพื่อการเกษตร

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของภาคอุตสาหกรรม สามารถสรุปโดยพิจารณาจากขั้นตอนการพัฒนาอุตสาหกรรมดังนี้ ¹

1. โดยทั่วไป จะเน้นการผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ โดยมีผลิตภัณฑ์บางชนิดผลิตเพื่อส่งออก

¹ Narongchai Akrasanee, op.cit., p.13.

2. การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้ากึ่งสำเร็จรูป (intermediate products) เช่น เส้นใย สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์เคมีขั้นปลาย เหล็ก การผลิตชิ้นส่วนและส่วนประกอบสินค้าวิศวกรรม ส่วนการผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ ชิ้นส่วนและส่วนประกอบบางประเภทของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

3. แม้ว่านโยบายส่งเสริมการส่งออก จะเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่นโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ายังคงต้องใช้กับอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น เคมีภัณฑ์ขั้นต้น เหล็ก และผลิตภัณฑ์โลหะสำหรับอุตสาหกรรมวิศวกรรม

4. อุตสาหกรรมที่อาศัยทรัพยากรในประเทศเป็นหลัก ได้มีการยกระดับขยายและจัดตั้ง เพื่อตอบสนองทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ

2.3 อาหารและพลังงาน

ในขณะที่การเพิ่มผลผลิตด้านอาหารไล่ไม่ทันกับการขยายตัวของประชากรในประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่ทราบกันดีในกลุ่มอาเซียนว่า ข้าว และน้ำมัน เป็นผลิตภัณฑ์อาหารและพลังงานที่มีลักษณะ เศรษฐกิจอย่างง่าย แต่มีปัญหาซับซ้อนทางการเมือง ไทยเกือบจะเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่เป็นผู้ส่งออกด้านอาหารโดยเฉพาะข้าว ประเทศไทยเป็นอู่ข้าวของประเทศอาเซียนมาเป็นเวลาหลายปี สิงคโปร์ต้องพึ่งพาข้าวจากไทย เกือบร้อยละร้อยของข้าวที่ใช้บริโภคทั้งหมด สำหรับอินโดนีเซียนำเข้าข้าวจากไทยในอัตราที่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ต่าง ๆ กัน แต่มีปริมาณสูงถึง 800,000 เมตริกตันในปี 1977 ซึ่งคิดเป็นปริมาณร้อยละ 30 ของการส่งออกข้าวทั้งหมดของไทยในปีนั้น มาเลเซียและฟิลิปปินส์ต้องพึ่งข้าวจากไทยในสัดส่วนที่น้อยกว่า และจากการขยายที่ดินเพาะปลูกกว่าร้อยละ 40 ของฟิลิปปินส์ ทำให้ฟิลิปปินส์สามารถส่งออกข้าวออกเช่นกันตั้งแต่ปี 1978

อินโดนีเซียและมาเลเซีย เป็นเพียงสองประเทศในอาเซียนที่สามารถส่งออกน้ำมันฐานะทางน้ำมันของมาเลเซียมีลักษณะพิเศษกว่าประเทศอื่น โดยมาเลเซีย

สงน้ำมันดินคุณภาพดี (Light superior crude) ที่พบในประเทศชายออกนอกประเทศ และนำเข้าน้ำมันคุณภาพต่ำจากตะวันออกกลางร้อยละ 75 ของปริมาณการบริโภคภายในประเทศ ส่วนประเทศไทยและฟิลิปปินส์ต้องพึ่งพาน้ำมันเกือบทั้งหมดจากตะวันออกกลาง นอกจากนี้สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าน้ำมันต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 11-12 ในปี 1973 เป็นร้อยละ 23-25 ในปี 1976 และเป็นร้อยละ 30 ในปี 1980 สิงคโปร์ทั้ง ๆ ที่มีโรงกลั่นน้ำมันที่สำคัญในภูมิภาคนี้ ก็อาศัยวัตถุดิบจากการนำเข้าทั้งหมด

ความผันผวนของราคาน้ำมันในทิศทางที่ลดลงประกอบกับการแข่งขันด้านราคาภายในกลุ่มผู้ผลิตน้ำมัน (OPEC) มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจอาเซียน อินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศสมาชิกของ OPEC และมีรายได้ส่วนใหญ่จากการส่งออกน้ำมันถูกกระทบโดยตรง มาเลเซียได้รับผลเช่นกันแต่ไม่รุนแรงเหมือนอินโดนีเซีย เนื่องจากมาเลเซียจะรักษาระดับมูลค่าการส่งออกให้เพียงพอหรือมีส่วนเกินไม่มากนัก เมื่อเทียบกับมูลค่านำเข้า ดังนั้นการที่ราคาน้ำมันลดลง จึงกระทบโครงสร้างรายได้จากน้ำมันไม่มากนัก

จากภาระการใช้จ่ายน้ำมันมากขึ้นทุกปี ทำให้ประเทศในอาเซียนพยายามลดการพึ่งพาน้ำมัน และหันไปพัฒนาแหล่งพลังงานทดแทนในรูปแบบอื่น เช่น พลังงานก๊าซธรรมชาติ พลังงานจากถ่านหิน พลังงานน้ำ พลังงานปฏิกิริยาปรมาณู พลังงานชีวภาพ และพลังงานแสงแดด ประเทศไทยเองแม้จะได้พบแหล่งก๊าซธรรมชาติเมื่อสองทศวรรษที่ผ่านมา แต่การวางท่อก๊าซเพิ่งจะเริ่มดำเนินการในปี 1981 โดยคาดว่าจะเริ่มผลิตก๊าซปริมาณ 120 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน และเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ พลังงานนี้จะนำไปใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและใช้ในโครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล ทางด้านมาเลเซียได้พบแหล่งก๊าซธรรมชาติที่ Bintulu โดยคาดว่าจะผลิตก๊าซได้ปริมาณ 1,000 ล้านลูกบาศก์ต่อวัน ในปี 1983

2.4 การลงทุนจากต่างประเทศ

โดยทั่วไปประเทศอาเซียนอยู่ในภาวะที่ต้องการเงินทุนเพื่อพัฒนาการเกษตรกรรมและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือ เพื่อเพื่อการส่งออก เรียกว่าเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีการลงทุนด้านเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์และการเงินบ้างในสิงคโปร์ ในทศวรรษ 1960 ประเทศอาเซียน

ต่างพยายามพัฒนาให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม จึงต้องการเงินทุนมากขึ้น รัฐบาลของประเทศไทยมีนโยบายที่จะให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรม ทั้งที่ผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรและแรงงานมากมาย แนวโน้มของการลงทุนระหว่างประเทศนั้นสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ของโลกในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งสหพันธรัฐเยอรมันในช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ในตอนต้นนั้นสหรัฐอเมริกา ลงทุนในยุโรปเป็นส่วนใหญ่ นับแต่ทศวรรษ 1970 สหรัฐฯ เริ่มสนใจลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนามากขึ้น ทั้งนี้รวมทั้งญี่ปุ่น เนื่องจากมีส่วนเกินมากในดุลการค้าและการชำระเงิน อัตราการลงทุนของสหรัฐฯ และญี่ปุ่นในประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างน่าสนใจคือ ในทศวรรษ 1960 สหรัฐฯ ลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา 48.6% ของการลงทุนในต่างประเทศทั้งหมด และกลายเป็น 51.7% ในทศวรรษ 1970 สำหรับญี่ปุ่นเพิ่มจาก 4.5% เป็น 8.9% ในช่วงเวลาเดียวกัน สำหรับเยอรมันอัตราการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนายังมีอัตราที่ไม่มากนัก¹

เดิมการลงทุนจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนเป็นการลงทุนจากประเทศที่เคยปกครองภูมิภาคนี้ กล่าวคือ การลงทุนของดัตช์ในอินโดนีเซีย อังกฤษในมาเลเซีย และสิงคโปร์ สหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ สำหรับประเทศไทยนับว่ามีการลงทุนของอังกฤษอยู่ในระดับที่น่าสนใจเช่นกัน แต่นับแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาอาเซียนได้รับการลงทุนจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมากหรืออีกนัยหนึ่งการลงทุนในประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา มีมากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นผลมาจากบรรยากาศของการลงทุน และการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเอง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นถึงการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งทำจากประเทศในย่านแปซิฟิก จะเห็นได้ว่าการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย มีถึง 82.2% จากประเทศในแปซิฟิก นับเป็นการลงทุนจากประเทศแปซิฟิกที่สูงที่สุดใน

¹ OECD, International Investments and Multinational Enterprises : Recent International Direct Investment Trends, Paris, 1981. p. 32.

TABLE 8: ASEAN COUNTRIES - FOREIGN INVESTMENT BY PACIFIC BASIN COUNTRIES^a

Investor country	Indonesia		Malaysia		Philippines		Singapore		Thailand	
	Approved investments June 67 - Sept 81 US\$mill. 1	%	Investments in approved firms at end 1977 M\$mill 2	%	Approved investments 1968-78 mill.pesos ³	%	Gross fixed assets at end 1979 S\$mill. 4	%	Approved investments 1960-80 will.bahts 5	%
U.S.A.	486.9	5.8	254.6	11.3	1667.8	35.0	1817.2	28.6	1152.1	24.1
Japan	2560.5	30.8	603.3	26.7	1161.7	24.4	1048.8	16.5	1864.4	39.1
Australia, Canada & New Zealand	191.8	2.3	57.9	2.6	287.4	6.0	140.5	2.2	46.7 ^b	1.0
Hong Kong, South Korea & Taiwan	1104.3	13.3	296.0	13.1	391.0	8.2	617.6	9.7	705.2	14.8
ASEAN	458.5	5.5	470.9	20.9	13.7	0.3	223.9	3.5	152.7	3.2
Pacific basin	4802.0	57.7	1682.7	74.6	3521.6	73.9	3848.0	60.6	3921.1 ^b	82.2
Others	3524.3	42.3	573.5	25.4	1242.3	26.1	2501.2	39.4	851.4	17.8
Total foreign	8326.3	100.0	2256.2	100.0	4763.9	100.0	6349.2	100.0	4772.5	100.0

Sources: (1) approved investments excluding petroleum and banking sectors, from Bank Indonesia, Indonesian Financial Statistics, October 1981.
 (2) investments in approved firms in production as at end 1977, from Federal Industrial Development Authority, Annual Report 1978.

(3) investment approvals by the Philippines Board of Investment
 (4) gross fixed assets of foreign investors, from Singapore Economic Development Board
 (5) registered capital of approved enterprises, from Thailand Board of Investment

^a The Pacific Basin countries in this table cover only US, Japan, Australia, Canada, New Zealand, Hong Kong, South Korea, Taiwan and the five ASEAN countries.
^b excludes Canada and New Zealand, for which separate data were not available.

อาเซียน ในอินโดนีเซีย เป็น 57.7% ซึ่งก็ยังมีแนวโน้มว่าอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง

การลงทุนของญี่ปุ่นในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย มีอยู่ในระดับสูงมาก เป็นอันดับหนึ่งของทั้ง 3 ประเทศ อันดับสองได้แก่ฟิลิปปินส์ อันดับสามคือ สิงคโปร์ ในขณะที่สหรัฐฯ เป็นผู้นำของการลงทุนในฟิลิปปินส์ สิงคโปร์เป็นอันดับสอง รองลงมาได้แก่ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยเฉพาะถ้าจะรวมการลงทุนในกิจการน้ำมันในอินโดนีเซียและการธนาคารในสิงคโปร์ก็นับว่าสหรัฐฯ ลงทุนในภูมิภาคนี้สูง

ส่วนการลงทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้วในย่านแปซิฟิกอื่น ๆ ได้แก่ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ มีจำนวน 6% ของการลงทุนจากต่างประเทศในฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดในบรรดาประเทศอาเซียนทั้งหมด นับว่าเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียตะวันออก เช่น ฮองกง เกาหลีใต้และไต้หวัน ซึ่งมีการลงทุนมากกว่า 13% ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดของอินโดนีเซีย มาเลเซียและไทย 9.7% ในสิงคโปร์ และ 8.2% ในฟิลิปปินส์ การลงทุนระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเองยังมีปริมาณน้อยยิ่งกว่ามีเพียง 5.5% ของการลงทุนจากต่างประเทศในอินโดนีเซีย เท่านั้นเอง ยกเว้นในมาเลเซียซึ่งมี 20.9% แต่เมื่อเทียบกับจากลงทุนจากนอกภูมิภาคแล้วก็จะเห็นว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ จึงพอสรุปได้ว่าการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มาจากประเทศในแปซิฟิก

3. สรุป

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของอาเซียนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือขึ้นอยู่กับ การเกษตรกรรมเป็นหลัก ผลผลิตส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐม (Primary Commodities) เช่น ข้าว ยางพารา ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว เป็นต้น ทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มาก เช่น ป่าไม้ และแร่ธาตุ เช่น ดีบุก ทองแดง นิเกิล น้ำมันปิโตรเลียม อัญมณีต่าง ๆ แร่โปรแตช และก๊าซธรรมชาติ ฉะนั้นอาเซียนจึง เป็นผู้ผลิตสินค้าการเกษตรเพื่อการส่งออกที่สำคัญของโลกหลายชนิด กล่าวคือ

¹ Asian Development Bank, op. cit., p. 30.

- เป็นผู้ส่งออกสินค้าอาหารคิดเป็นมูลค่ารวมกันถึง 83% ของการส่งออกอาหารทั้งหมดในโลก
- ส่งออกดีบุกปริมาณ 67.8% ของการส่งออกดีบุกทั้งโลก
- ส่งออกน้ำมันปาล์ม เป็นมูลค่าถึง 80% ของทั้งโลก
- เป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังมากกว่า 90% ของการส่งออกทั้งโลก

ในเวลาเดียวกันการพัฒนาทางอุตสาหกรรมของประเทศอาเซียน (ยกเว้นสิงคโปร์) ก็อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีขนาดย่อม เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้า เบื้องต้นและใช้แรงงานเป็นหลัก (Labour-intensive manufacture) เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและผลไม้พื้นเมือง อุตสาหกรรมเครื่องเรือน โรงงานน้ำตาล โรงงานแปรรูปยางและดีบุก อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องถ้วยชาม เครื่องแก้ว เครื่องมือการเกษตร เครื่องยนต์ดีเซล เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่กำลังได้รับการพัฒนา เป็นอุตสาหกรรมประเภทสินค้าทดแทนการนำเข้า (Import substitution industry) ซึ่งมีปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งด้านการผลิตและการตลาด คงมีสิงคโปร์เพียงประเทศเดียวที่มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เจริญก้าวหน้ามาก เช่น อุตสาหกรรมการต่อเรือ โรงกลั่นน้ำมัน และอุตสาหกรรมผลิตเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

การที่อาเซียนมีโครงสร้างด้านผลผลิตภายในที่คล้ายคลึงกันมากนี้เอง ทำให้การขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกตามนโยบาย "การค้าเสรี" ภายในกลุ่มดูจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากปริมาณการค้าระหว่างกันก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำมาก เพราะสิ่งที่สมาชิกต้องการมิใช่ผลผลิตทางการเกษตรที่เหมือนกันและมีอยู่แล้ว หากแต่เป็นการลงทุนจากต่างประเทศหรือสินค้าอุตสาหกรรม ตลอดจนเทคนิคในการประกอบอุตสาหกรรม เป็นสำคัญ ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียนจึงกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมนอกกลุ่ม เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและกลุ่มประชาคมยุโรป จากตารางที่ 5 และ 6 จะเห็นได้ชัดว่าอาเซียนส่งสินค้าออกไปยังแปซิฟิกถึง 70% ของมูลค่าสินค้า

ออกทั้งหมดและนำสินค้าเข้าจากประเทศแอฟริกา 59% สินค้าออกไปยังประชาคมยุโรป
และสินค้าเข้าจากประชาคมยุโรปประมาณ 13% ของปริมาณการค้าทั้งหมด